

Motivace seniorů ke studiu na Univerzitě třetího věku

Sabina Martincová

Bakalářská práce
2021

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Sabina Martinová**
Osobní číslo: **H18298**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Andragogika v profilaci na řízení lidských zdrojů v neziskové sféře**
Forma studia: **Kombinovaná**
Téma práce: **Motivace seniorů ke studiu na univerzitě třetího věku**

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti seniorského věku, gerontagogiky a motivace ke vzdělávání.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvalitativního výzkumu formou polostrukturovaného rozhovoru.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Forma zpracování bakalářské práce: **Tištěná/elektronická**

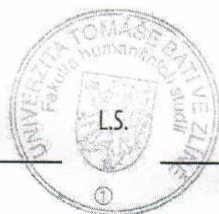
Seznam doporučené literatury:

- JANIŠ, Kamil a Jitka SKOPALOVÁ, 2016. Volný čas seniorů. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5535-9.
NAKONEČNÝ, Milan, 2014. Motivace chování. V Praze: Triton. ISBN 978-80-7387-830-6.
ONDRÁKOVÁ, Jana, 2012. Vzdělávání seniorů a jeho specifika. Červený Kostelec: Pavel Mervart. ISBN 978-80-7465-038-3.
REICHEL, Jiří, 2009. Kapitoly metodologie sociálních výzkumů. Praha: Grada. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-3006-6.
ŘÍČAN, Pavel, 2004. Cesta životem: [vývojová psychologie]. Praha: Portál. ISBN 80-7367-124-7.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Zuzana Hrnčířiková, Ph.D.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **27. ledna 2021**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2021**

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

Ve Zlíně dne 27. ledna 2021

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat náhrady chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo učít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá motivací seniorů ke studiu na univerzitě třetího věku. Práce se skládá z teoretické a praktické části. Teoretická část této práce obsahuje vymezení pojmů, poznatky a definice z oblasti seniorského věku a stárnutí, možností vzdělávání a motivace. Praktická část je zaměřena na rozhovory, které byly provedeny se třemi seniorkami, které studují na univerzitě třetího věku za účelem následné analýzy poskytnutých rozhovorů.

Klíčová slova: senior, stárnutí, motivace, vzdělávání, možnosti vzdělávání, univerzita třetího věku

ABSTRACT

The bachelor thesis is focused on motivation of seniors to study at the University of the Third age. The work is formed with theoretical and practical part. In the Theoretical part, there is a definition of some terms, knowledge a definition of senior age and aging, educational opportunities and motivation. The practical part is focused on interviews, witch were taken with three senior women studying at the University of the Third Age for the purpose of next analysis of the provided interviews.

Keywords: senior, aging, motivation, education, educational oppurtunities, university of the third age

Ráda bych poděkovala PhDr. Zuzaně Hrnčířikové, Ph.D. za odborné rady a ochotu při vedení této bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala respondentkám, které se účastnily rozhovorů i přes nepříznivou pandemickou situaci a v neposlední řadě mé dobré kamarádce, která mi přispívala cennými radami.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 STÁŘÍ A STÁRNUTÍ	12
1.1 SENIORSKÝ VĚK	12
1.2 SPECIFIKA STÁŘÍ	14
1.3 DEMOGRAFICKÝ KONTEXT A AKTIVNÍ STÁRNUTÍ.....	15
2 VZDĚLÁVÁNÍ SENIORŮ	17
2.1 POJEM VZDĚLÁVÁNÍ SENIORŮ	17
2.2 GERONTAGOGIKA.....	18
2.3 PŘEKÁŽKY A OMEZENÍ VE VZDĚLÁVÁNÍ	19
2.4 MOŽNOSTI VZDĚLÁVÁNÍ SENIORŮ	20
3 MOTIVACE	23
3.1 POJEM MOTIVACE	23
3.2 ZÁKON MOTIVACE.....	24
3.3 MOTIVACE KE VZDĚLÁVÁNÍ	25
II PRAKTICKÁ ČÁST	26
4 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ	27
4.4 METODA SBĚRU DAT	28
4.5 POPIS VÝZKUMNÉHO VZORKU	29
4.6 POPIS VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	30
5 ANALÝZA DAT	32
5.2 NOVÉ POZNATKY A ZNALOSTI JAKO ZÁKLADNÍ MOTIV	34
5.3 POTŘEBA SOCIÁLNÍHO KONTAKTU	35
5.4 AKTIVNÍ A ZDRAVÝ ŽIVOTNÍ STYL	37
5.5 PŘÍSTUP LEKTORA, JAKO MOTIVACE K POKRAČOVÁNÍ KE STUDIU	38
5.6 KVALITA ŽIVOTA SENIOREK PO NAVŠTĚVOVÁNÍ VZDĚLÁVACÍCH KURZŮ	39
5.7 BARIÉRY VE VZDĚLÁVÁNÍ	40
6 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ	41
7 DISKUSE	43
ZÁVĚR	45
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	46
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	48

SEZNAM PŘÍLOH.....	49
---------------------------	-----------

ÚVOD

Tato bakalářská práce se bude zabývat tématem motivace seniorů ke studiu na univerzitě třetího věku. Je všeobecně známo, že se lidstvo dožívá čím dál vyššího věku. Proto je důležité, prožívat tuto dlouhou část života co nejkvalitněji. Problematika aktivního stárnutí, je v dnešní době čím dál víc probírané téma. Ve své bakalářské práci se pokusím vysvětlit, proč je idea aktivního stárnutí důležitá. Pokusím se zjistit, co seniory motivuje účastnit se studia na univerzitě třetího věku.

Pro seniory jsou v současné době zajištěny aktivity, jak vzdělávací, tak volnočasové. Tato práce se bude zabývat právě vzdělávacími aktivitami, které mají seniorům zajistit aktivní život a psychickou pohodu.

Cílem mé bakalářské práce bude zjistit, co seniory motivuje ke studiu na univerzitě třetího věku.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části budou vymezeny pojmy jako je senior a stárnutí, ale také jaké jsou specifika stáří. Poté bude uveden demografický kontext aktivního stárnutí, v němž bude vymezena vize budoucnosti a problematika současné dlouhověkosti. V další kapitole bude vymezeno vzdělávání seniorů a jeho význam, bude vysvětlen pojem gerontagogika, její definice, bude vysvětleno, proč vznikla a co je cílem této disciplíny a dále jaké jsou bariéry ve vzdělávání seniorů. Poté budou následovat informace o možnostech vzdělávání seniorů v České republice a následně bude vysvětlena motivace v souvislosti s motivací seniorů ke studiu.

Praktickou část tvoří kvalitativní výzkum, který zahrnuje polostrukturovaný rozhovor se třemi respondentkami. Cílem rozhovoru bude zjistit motivaci seniorů ke studiu na univerzitě třetího věku, jaké motivační faktory je ovlivnily, jaké shledávají nedostatky či pozitiva na vzdělávacích kurzech a co pozitivního jim celkově studium na univerzitě třetího věku přineslo.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 STÁŘÍ A STÁRNUTÍ

V této kapitole bude vymezeno, kdo vlastně senior je, jaká je jeho věková hranice a kdy je člověk považován za seniora. Dále pak bude vysvětleno, co je stárnutí, jaké má na člověka dopady, jak fyzické, psychické či ekonomické a bude také vysvětleno, proč je důležité se seniory zabývat z hlediska volnočasových aktivit. V neposlední řadě bude rozebrán pojem aktivního stárnutí v demografickém kontextu, bude vymezeno, co je ideou aktivního stárnutí, důvody, proč je důležité se touto myšlenkou zabývat a jaké pozitivní dopady idea aktivního stárnutí na seniory má.

1.1 Seniorský věk

Co čeká seniora po šedesátém roce není jasné. Je důležité si uvědomit, že záleží na tom, kdo šedesátý rok překračuje. Záleží na pohlaví, na stylu života, zda měl daný jedinec děti, jestli byl spokojený s prací apod.

Biologická involuce je pro všechny jedince prakticky stejná. Jak stárnutí, tak chronické nemoci, kterých po šedesátém roce přibývá a s tím související nejistota, bolest, bezradnost, ale také viditelné znaky stárnutí určují, co od nás lidé mohou očekávat. Biologický věk se však liší, protože i každý jedinec stárne jinak rychle.

Tělesná involuce seniora je po šedesátém roce také rychlejší. Je však těžké odlišit, které změny jsou přímým či nepřímým následkem nemoci, či jestli je daný problém zapříčiněn stářím, kdy se jednou taková změna projeví i u toho nejzdravějšího jedince. Například i pár denní nucený pobyt na lůžku seniora oslabí, ochabnou mu rychleji svaly i kosti, a i taková nehybnost má na seniora neblahý dopad a může ho rozlítostnit. Celkově přibývá mnoho nemocí a oslabení celého těla. U seniora po šedesátém roce stoupá pravděpodobnost, že bude trpět srdečními chorobami, chronickými záněty kloubů, vysokým krevním tlakem, nemocemi páteře a nohou apod. Po sedmdesátém roce je častá polymorbidita, což je výskyt vícero chronických nemocí současně. Proto je důležité rozlišovat stáří do etap, které budou dále rozebírány v následující kapitole.

U duševní involuce je také těžko odlišit přirozené involuční změny, které jsou dané věkem od změn, které jsou následkem duševní poruchy. U duševního stárnutí se prolínají biologické vlivy věku mozku i celého těla s vlivem zkrácené životní perspektivy, změněného vzhledu a dalších faktorů, které s sebou věk nese. Duševní činnost starých lidí je zpomalena, kvůli

zpomalené aktivitě mozkových buněk. Dalším známým rysem stáří je špatné snášení změn. Jeden z dalších znaků může být i snížený zájem o okolí až netečnost (Říčan, 2004).

Vymezit pojem senior jednoznačně nelze. K jeho vymezení existují různé přístupy, které budou popsány v následující části. Můžeme se setkat s výrazy jako je starší člověk, starý člověk, přestárlý člověk, důchodce, senior, penzista a podobně.

Vidovićová a Rabušic (in Sýkorová, 2007) uskutečnili výzkum, kde se tázali různých osob, na základě jakých aspektů, spojují člověka s pojem senior. Faktory, díky kterým vnímali člověka jako starého byly

- fyzický stav,
- věk,
- ztráta duševní svěžesti,
- ztráta autonomie,
- potíže přizpůsobit se změnám,
- odchod do důchodu,
- potíže s řešením problémů a narození vnoučat.

Z těchto faktorů lze vyvodit, že jak vnímají lidé seniory, je značně subjektivní záležitostí.

Ukázalo se, že jediným objektivním faktorem je kalendářní věk jedince. Je to přirozený faktor, zejména na základě potřeby a určité cílenosti určitých programů na nadnárodní, národní i nižší úrovni. Kalendářní věk je snadno zachytitelný. Nejčastější věkovou hranicí je ve vyspělých státech 65 let.

S kalendářním věkem se ztotožňuje i Světová zdravotnická organizace (WHO), která však zdůrazňuje, že jednotná metodika neexistuje a tvrdí, že je rozdíl mezi věkovou hranicí ve vyspělých a zaostalejších státech. Přičemž nejobvyklejší hranicí vyspělých států je pro seniora 65 let. Stuart-Hamilton (1999) naopak vymezuje hranici volně a to mezi 60 a 65 lety. Jeho názorem je, že jednotná věková hranice plní funkci arbitrární. Vzhledem k tomu, že je pro naše potřeby arbitrárnost věkové hranice důležitá ztotožňují se s tvrzením, že seniora tedy můžeme definovat jako osobu, která dosáhla věku 65 let a výš. Samozřejmě nelze opomenout komplikace, které s sebou přináší tato věková hranice. Vzhledem k tomu, že se populace dožívá čím dál vyššího věku, bude nezbytné tuto věkovou hranici revidovat (Ondráková a kol., 2012).

1.2 Specifika stáří

Stáří a stárnutí můžeme chápat jako biologický proces, který je dlouhodobě nakódovaný. Je rovněž nevratný, neopakující se, různý a zanechávající trvalé stopy. Stárnutí podléhá utvářejícím vlivům prostředí (Dvořáčková, 2012).

Existence životní fáze stáří je pro člověka, v porovnání s jinými savci, poměrně nepřírozená. Člověk prožívá takovou část života i po ztrátě své reprodukční schopnosti. Z tohoto důvodu je nezbytné se zabývat seniory nejen z aspektu sociálního (materiálního) a zdravotního života, ale také z hlediska volnočasového, se kterým už můžeme rovněž spojit ideu celoživotního vzdělávání.

Stářím se rozumí souhrn změn v organismu jedince, které se projeví zvýšenou zranitelností a poklesem výkonnosti. Tyto změny dochází postupně. Mühlpachr (2004) tvrdí, že stárnutí je individuální a nesoučasný proces a organismus stárne nerovnoměrně. Souhrnně lze tvrdit, že se zhoršuje odolnost organismu a rovněž i adaptační schopnost je ve stáří snížena, a to z hlediska fyzického i psychického. Pacovský tvrdí, že pokud by měl člověk adaptační schopnosti celý život tak, jako tomu bylo v dětství, dožila by se polovina lidí 700 let (Dvořáčková, 2012).

Stáří nejčastěji vymezuje vývojová psychologie do třech základních etap stáří. Sýkorová (2007) dělí stárnutí na rané stáří (60-74 let), pravé stáří (75-89 let) a dlouhověkost (90 a více let).

Existují zde tři základní změny, které prožívají senioři, a sice fyzické, psychické a socioekonomické.

- Fyzické změny s sebou zpravidla nesou polymorbiditu, objevují se choroby kloubů, páteře, problémy se smyslovými receptory apod. Z takových změn většinou vyplývá neaktivní senior. Do fyzických změn můžeme rovněž zařadit vizuální změny, jako jsou vrásky, šedivé vlasy, apod.
- Klasickým projevem psychických změn je úbytek mozkové tkáně (10 - 15 % hmotnosti mozku). Změnu v oblasti kognitivních funkcí můžeme zpozorovat ve formě zpomalení.
- Sociální změny způsobují odchod do starobního důchodu, kdy si senioři musí zvyknout na nový režim, nevidají své spolupracovníky, případně se vypořádávají s odchodem svých dětí. S odchodem do starobního důchodu neodmyslitelně souvisí

i snížení finančních prostředků, pokud je senior odkázán pouze na starobní důchod (Ondráková a kol., 2012).

Každý člověk se rodí s dispozicemi, jak bude reagovat na situace ve svém životě, což je ovlivněno jak genetikou, životními zkušenostmi, tak i prostředím, ve kterém žije. Změny, které s sebou přináší stáří se projevují v tělesné, psychické a sociální oblasti. Jedná se o propojené systémy. Kvůli těmto změnám je nutné hledat nový způsob života ve stáří (Dvořáčková, 2012).

Pod pojmem stárnutí si lze představit souhrn určitých změn ve struktuře a funkcích organismu, které ovlivňují vyšší zranitelnost, pokles schopností a také výkonnosti člověka. Člověk ve stáří prochází biologickými změnami, které se projevují velmi nápadně, je například snížena odolnost vůči infekcím, různým nemocím, hlavně tedy nádorovým, zpomaluje se hojení ran, sklerotizují cévy apod. (Langmeier, Krejčířová, 2006).

1.3 Demografický kontext a aktivní stárnutí

Největší nárůst počtu seniorů je předpokládán v kategorii dlouhověkých v roce 2050, předpokládá se, že u nás bude žít asi půl milionu občanů ve věku nad 85 let (Projekce obyvatelstva České republiky 2013, s. 6). Kvůli tomu, že neustále stoupá počet starších osob, narůstá i sociální skupina, která čerpá z veřejných financí, ale nepodílí se na jejich doplnění. Z toho důvodu dlouhověkost nemá pouze kladné stránky, a to především kvůli ekonomickým dopadům. Ovšem Podle Josefa Jeřaba (2008) není důvod se obávat neblahých dopadů, protože zvýšení střední délky života je dobrá zpráva a že jsou senioři v současné době daleko zdravější a aktivnější, než tomu bylo v minulosti.

Hasmanová Marhánková (2013) uvádí, že spojení aktivního stárnutí se nejčastěji uvádí v souvislosti se zapojením seniorů na trhu práce či právě s celoživotním vzděláváním.

Idea aktivního stárnutí původně vychází ze zásad Organizace spojených národů pro seniory, které lze shrnout jako nezávislost, účast na životě společnosti, důstojnost, péče a seberealizace. Je to koncept řešení pro společnosti i seniory samotné. Podle Špatenkové a Smékalové není nutné se ve vyšším věku vzdávat aktivit, kterým se věnoval v mladším věku. Právě naopak by se měl těmto aktivitám věnovat i nadále, a to například sebevzděláváním nebo určitým zapojením do pracovního procesu. Je důležité, aby se senioři i nadále cítili prospěšně a potřebně a byla pro ně zachována samostatnost a v neposlední řadě

je důležité, aby jim byl vytvořen prostor pro seberealizaci. Což záleží nejen na seniorovi, ale také na veřejných činitelích. Člověk stárne ve společnosti, je součástí tohoto života, a tudíž je nutná integrace seniorů do konceptu aktivního stárnutí (Špatenková, Smékalová, 2015).

Ondrušková (2011) tvrdí, že dochází k lepšímu funkčnímu stavu seniorů a že do budoucna lze předpokládat, že se dožijí vyššího věku a zdravotně na tom budou lépe, než jejich dnešní vrstevníci. Kvůli lepšímu zdraví, budou senioři i více aktivní a pravděpodobně i vzdělanější. To by mělo představovat dostatečnou výzvu pro vzdělávání zaměřené na tuto věkovou kategorii. Vzdělávání, nebo edukace seniorů totiž může (spolu)naplňovat ideu aktivního stárnutí. Vzdělávání se tak může stát atraktivní součástí aktivního stárnutí (Špatenková, Smékalová, 2015).

2 VZDĚLÁVÁNÍ SENIORŮ

V této kapitole bude vymezeno vzdělávání seniorů, jaké jsou funkce a jaký význam nese vzdělávání seniorů. Dále pak bude vysvětlen pojem andragogika a gerontagogika, jak ji lze definovat, proč vznikla a co je základním cílem této disciplíny. Poté bude popsáno, jaké mohou být bariéry ve vzdělávání seniorů. Závěr této kapitoly bude věnován možnostem vzdělávání seniorů.

Senioři se mohou v České republice účastnit různých vzdělávacích aktivit, které respektují specifika a metodické zásady jejich vzdělávání. Edukaci seniorů zajišťují nejrůznější instituce, které pomáhají seniorům adaptovat se s etapou stáří, která na seniory dopadá nejvíce po odchodu do důchodu. Takové instituce pomáhají seniorům uvědomit si jejich užitečnost a odpovědnost za vlastní stáří. Vzdělávací kurzy dopomáhají k setkávání lidí stejné generace a mají charakter osobnostního rozvoje. Mezi základní instituce lze zařadit univerzity třetího věku, akademie třetího věku, univerzity volného času a kluby seniorů (Špatenková, Smékalová, 2015).

2.1 Pojem vzdělávání seniorů

Senioři, coby učící se lidé, jsou velmi specifickou skupinou, která má na lektora vyšší požadavky než mladý student. Při vzdělávací akci pro seniory si musí lektor uvědomit, že takový kurz je pro ně volnočasovou dobrovolnou aktivitou. Seniory nelze rozlišovat podle dosaženého vzdělání, protože není jasné, co jeho dosažené vzdělání ovlivnilo. Edukací seniorů se zabývá gerontagogika. V souvislosti se vzděláváním seniorů se pojí vyšší kvalita života.

Podle Šeráka (2009) jsou edukační aktivity jakousi prevencí na hrozící deficit, případně na jejich odstranění. Cílem je udržení intelektuálních a fyzických sil, zajištění kvalitnějšího a důstojnějšího života a zapojení seniora do občanských aktivit. Podle Petřkové a Čornaničové (2004) se nejedná jen o edukaci seniorů, ale i preseniorskou edukaci, což je určitá příprava na stáří a preseniorskou edukaci, která se zabývá mezigeneračním porozuměním a společenským uznáním stáří.

Existuje zahraniční termín zvaný learning dividends, který se nedoporučuje překládat doslovně, protože by nemusel vystihovat význam. V oblasti vzdělání jej můžeme chápat jako přidanou hodnotu vzdělávání, něco, co získáme navíc, popřípadě využití získaných znalostí v praktickém životě a jejich aplikace (Bačíková, Vrabcová, Procházková, Rýdl, 2012).

K learning dividends se snaží Česká republika dospět. Může být vysvětlen i jako tvrzení ve smyslu čím lépe se budeš učit, tím lépe se budeš mít. Což je chápáno jako výsledek vzdělání a jaký dopad bude mít na život jedince, na působení ve společnosti, případně na konkurenceschopnost a ekonomiku daného státu (Ondráková a kol., 2012).

2.2 Gerontagogika

Gerontagogiku lze vymezit jako výchovu ve stáří. Vznik této disciplíny je do určité míry společenský závazek, reagující na potřeby, které vycházejí z demografického vývoje. Haškovcová (1990) konstatuje, že člověk za celý život nezažije delší etapu života jako je stáří. Z toho důvodu je nutné mít takový čas pod kontrolou. Edukace seniorů je velkou vzdělávací výzvou (Špatenková, Smékalová, 2015).

Palouš (2009) gerontagogiku vymezuje podle Komenského Vševýchovy jako teorii výchovy ve škole stáří. Podle něj, by gerontagogika měla:

- hledat způsoby přípravy člověka na stáří,
- odhalovat důstojnost stáří,
- připravovat seniory na spravedlivé souzení vlastního běhu života
- a v neposlední řadě pak vést stárnoucího člověka od „mít“ k „být“ (Jesenský, 2000).

Je patrné, že nepojímá gerontagogiku pouze jako vzdělávání, ale tato myšlenka umožňuje seniorům zhodnotit pozitiva a negativa celoživotního vývoje a převzít odpovědnost za správné a odmítnout nesprávné. Výsledkem by mělo být dosažení zralosti a vrácení stáří jeho důstojnost (Špatenková, Smékalová, 2015).

Cílem gerontagogiky jsou podle Tylera Johna (1988) v užším pojetí veškeré procesy a aktivity podílející se na stimulaci, aktivizaci a pomoci seniorům učit se. To lze tedy chápat jako edukaci seniorů, přičemž hlavním cílem je seniory podpořit ve stálém učení a vzdělávání se, tedy zapojení do různých edukačních programů, které nejen stimulují a zaměstnávají, ale umožňuje jim také znovu najít životní cíl a podporuje v aktivitě a celkově v životě. V širším pojetí lze cíle gerontagogiky vymezit jako nauku o výchově ke stáří a ve stáří. To znamená, že základem je adaptace seniora na změny organismu, snížení schopností a psychických výkonů, možnou omezenou soběstačnost v základních potřebách, změnu

životní role a umírání. V nejširším pojetí lze cíl gerontagogiky vymezit jako hledání (nalézání) a umění žít a stárnout (Špatenková, Smékalová, 2015).

V neposlední řadě je třeba zmínit, že kromě andragogiky a gerontologie se gerontagogika opírá o další vědy jako je psychologie, sociologie, filozofie apod. Psychologie může gerontagogice usnadnit vzdělávání seniorů kvůli svým poznatkům o osobnosti člověka, o faktorech, které ovlivňují psychický vývoj, o zvýšeném riziku různých psychických chorob a také poruch, které s sebou nese stáří jako jsou kognitivní poruchy, demence apod. Psychologie i informuje o různých možnostech prevence, o možnostech podpory a pomoci při vývoji osobnosti seniora, o kognitivní výkonnosti ve starším věku apod. Proto je psychologie nedílnou součástí gerontagogiky. Sociologie pak nabízí poznání v oblasti společenských vztahů, principů navozování a udržování mezigenerační solidarity, společenského vývoje a změn ve společenském životě, které souvisejí se stárnutím společnosti. Filozofie pak předkládá poznatky ohledně smyslu a významu lidského života a bytí, o hodnotách, morálce a etice v každodenním životě, významu důstojnosti života i v etapě stáří a podobně.

Kromě těchto věd se gerontagogika opírá také o poznatky z oblasti demografie, ekonomie, lékařských věd, práva a podobně (Špatenková, Smékalová, 2015).

2.3 Překážky a omezení ve vzdělávání

U vzdělávání seniorů existují, tak jako v každé oblasti vzdělávání, určité překážky či omezení. Lze je rozlišit na bariéry časové, místní a finanční. Ondráková ve své publikaci uvádí, že někteří autoři do časových bariér řadí čas, kdy se daná vzdělávací aktivita odehrává. Senioři se z takové akce mohou vracet za tmy, což pro ně může být velmi nepříjemné a necítí bezpečnost své vlastní osoby. Místní bariéry jsou způsobeny nedostatkem vzdělávacích aktivit v různých lokalitách, což jim znemožňuje ideu aktivního stárnutí naplnit. Finanční bariéry jsou pro seniory, kteří pobírají pouze starobní důchod zásadní. Z výzkumu vyplynulo, že jsou senioři ochotni zaplatit za jakoukoli vzdělávací akci do 500 korun měsíčně (Ondráková a kol., 2012).

Senioři mají také určité psychické bariéry. Mohou se potýkat s obavami z neúspěchu, nízkého sebehodnocení, z nového prostředí apod. Je důležité tyto bariéry odstranit a dopomoci seniorům k aktivnímu stárnutí bez omezení či strachu.

2.4 Možnosti vzdělávání seniorů

2.4.1 Univerzita třetího věku

Podíváme-li se na historii univerzit třetího věku, od středověku byli rolemi vrcholných vzdělávacích institucí (univerzit), výchova profesních odborníků a vědecký výzkum. Zhruba v polovině 20. století přibyl k těmto základním úkolům i úkol služby veřejnosti. Tímto okamžikem už studium nebylo určeno pouze mladým lidem, ale pojímalo více věkových kategorií. Službu veřejnosti můžeme chápat jako různé činnosti, kterými se pokoušeli zlepšit kulturní, morální a etickou úroveň společnosti, a to právě prostřednictvím zvýšení obecné vzdělanosti až po aplikace moderních technologií. Vznikla zde možnost různých forem seniorského vzdělávání, později institucionalizované na vysokých školách jako univerzity třetího věku. Hlavními cíli tohoto seniorského vzdělávání bylo zlepšení kvality života seniorů a jejich vzdělávání (Vavřín, 2010).

Úkoly seniorského vzdělávání Pierre Vellas spatřoval především v kontinuálním vzdělávání, které přispívá ke zlepšení veřejného zdraví, v průběžné výchově, a hlavně vzdělávání lidí, kteří jsou činní v oblastech zdravotnictví, sociálních služeb a kteří se profesionálně zabývají seniory (Adamec, Kryštof, 2011).

Univerzity v období, kdy vznikly, představovaly symbol nového, aktivního, pozitivního, cílevědomého a v neposlední řadě informovaného přístupu seniora ke svému životu. Už tenkrát byly prostředkem k navazování kontaktů, k novým zájmům, k aktivnímu životu a celkově k udržování či rozvoje kvality života seniorů (Adamec, Kryštof, 2011).

Univerzity třetího věku poskytují seniorům studium na vysokoškolské úrovni. V dnešní době jsou univerzity třetího věku velmi rozšířeny a dá se říct, že ji mohou senioři studovat prakticky na každé vysoké škole. Zájem o tuto edukaci je čím dál žádanější, což je zapříčiněno stoupajícím nárůstem lidí v důchodovém věku, kteří jsou aktivnější a fyzicky zdatnější, než tomu bylo v minulosti (Špatenková, Smékalová, 2015).

Univerzity třetího věku se sdružují do Asociace univerzit třetího věku. Díky Asociaci univerzit třetího věku se sjednotily názory, formy a také pravidla pro existenci univerzit třetího věku na veřejných školách. Obsahové zaměření těchto kurzů se zpravidla slučuje s obsahovým zaměřením vysoké školy, na niž je kurz nabízen. Výukové programy se nabízejí na délku jednoho semestru, přičemž musí obsahovat dvanáct hodin výuky s lektorem/učitelem. Kurzy na sebe mohou navazovat a tvořit předměty, studijní či oborové

programy a studijní cykly. Nejčastější formy výuky jsou přednášky, semináře či laboratorní/teoretické cvičení.

2.4.2 Akademie třetího věku, Univerzity volného času a Kluby seniorů

Akademie třetího věku

Jsou vzdělávací instituce, které se pokládají za středně náročný typ studia. Je specifická tím, že je zřízena tam, kde se nenachází vysoká škola, na které by mohlo být vzdělávání zrealizováno. Výuka tedy bývá organizována například v kulturních domech, na středních školách, v knihovnách apod. Probíhá v dlouhodobých i krátkodobých intervalech, přičemž nejčastější jsou jednorázové akce. Výhodou oproti univerzitě třetího věku má akademie třetího věku tu, že lze přizpůsobit obsah vzdělávání potřebám zúčastněných osob. Jelikož jsou tedy nejčastější jednorázové akce, lze předpokládat, že program je velmi pestrý a obohacující v různých oblastech. Z tohoto důvodu se akademie třetího věku rozšiřují do dalších měst (Šipr, 1997). Účastníkem této vzdělávací akce se může stát kdokoli, bez ohledu na dosažené vzdělání (Špatenková, Smékalová, 2015).

Univerzity volného času

Univerzity volného času představují určitou formu zájmového mezigeneračního vzdělávání. Jelikož se jedná o univerzitu, mělo by být toto studium zajištěno a garantováno vysokou školou. Jelikož nejsou univerzity věkově omezovány, jedinou podmínkou je dosažení 18 let. Pozitivem tohoto vzdělávání může být podpora mezigeneračního dialogu, na druhou stranu nemůže reflektovat specifika gerontagogických přístupů. Studium není omezováno ani nejvyšším dosaženým vzděláním, nekonají se žádné vstupní ani výstupní zkoušky, nedostávají se žádné certifikáty či ocenění. Jsou založeny prakticky na bázi zájmu o danou problematiku (Špatenková, Smékalová, 2015).

Kluby seniorů

Kluby seniorů jsou institucionalizovaná kulturně-výchovná zařízení, která mají aktivizační charakter a umožňují setkávání lidí stejné generace, kteří mají podobné zájmy a záliby. Tato zařízení pomáhají k plnohodnotně strávenému volnému času seniorů. Činnosti klubů pro seniory jsou velmi různorodé, kdy edukační charakter je vesměs na bázi zájmových a jednorázových aktivit. Může se jednat například o přednášky, besedy, poznávací zájezdy,

túry, návštěvy divadel, koncertů, výstav, relaxačních cvičení a podobně (Špatenková, Smékalová, 2015).

3 MOTIVACE

V následující kapitole bude vysvětlen pojem motivace. Bude zmíněno, jak můžeme definovat motivaci ke vzdělávání seniorů, co seniory nejčastěji motivuje ke studiu nebo k nějaké vzdělávací aktivitě, případně jaké jsou důvody či motivy, že senioři začnou takovou volnočasovou aktivitu navštěvovat.

3.1 Pojem motivace

Motivaci můžeme chápat jako něco, co nám pomáhá činit věci neboli dostat věci do pohybu. Nedostatek motivace znamená naopak to, že něco nedělám (neučíme se na zkoušku, ikdyž bychom měli začít (Nakonečný, 2014).

Obecně lze říct, že motivace je intrapsychicky probíhající proces, který vychází z určité potřeby a výsledkem je žádoucí vnitřní stav či proces. Člověk jedná proto, aby něčeho dosáhl, což znamená že při motivaci jde vždy o vznik uspokojování potřeb, které vyjadřují nedostatky v životě lidí. Posledním cílem lidského chování je pocit uspokojení. Motivaci tedy můžeme popsat jako proces, v němž se utváří vnitřní determinace cíle, síly a trvání chování. To jsou základní parametry motivace chování, jehož průběh a způsob vyjádřený určitým vzorcem je determinován kognitivními procesy (Nakonečný, 2014).

Lidské jednání vyvolává u člověka určitá vnitřní pohnutka, nebo vnější pobídka, která může motivovat, když aktivuje určitou vnitřní pohnutku. Tuto vnitřní příčinu jednání tvoří motiv, což je způsob jednání, které přináší uspokojení. Lze tedy tvrdit, že člověk jedná proto, aby něčeho dosáhl.

Zimbardo (in Nakonečný, 2014) konstatuje, že motivaci nikdo nikdy neviděl, je to pojem, který vyjadřuje závěry toho, co je pozorováno a že každé chování směřuje k dosažení určitého cíle a probíhá s určitým úsilím, které neustupuje a člověk při tom prožívá touhu po něčem nebo po někom a zahrnuje určité vnitřní motivační determinanty chování:

- energii, vzrušení,
- zaměření energie na daný cíl,
- pozornost na určité podněty, které změní pozornost na jiné podněty,
- organizaci aktivity v integrovaném vzorci reakcí.
- udržování aktivity, která vede k dosažení cílů.

Takto pojem motivace vysvětluje psychologické důvody chování, subjektivní význam a také vysvětluje proměnlivost chování, proč se různí lidé orientují na různé cíle.

Existuje spousta různých pojetí motivace, například Rheinberg (2008) tvrdí, že motivace se snaží určit směr, sílu, intenzitu a trvání chování. Být k určité činnosti motivován znamená, že člověk veškeré své úsilí zaměřuje na určitý cíl, nenechá se ničím rozptýlit a má před očima jen jeden cíl a usiluje o něj, dokud není naplněn. To v závěru znamená, že jedinec má cíl, snaží se ho dosáhnout a nenechá se od něj odvést (in Nakonečný, 2014).

3.2 Zákon motivace

U motivace je důležité vytvoření nenásilného a pozitivního přístupu k něčemu, k nějakému výkonu či typu chování. Za motivaci označujeme jak proces, tak i výsledek tohoto procesu.

Existují zde určité vnější podněty (stimuly) a vnitřní pohnutky (motivy), přičemž obojí může působit společně a vzájemně se také posilovat. Pokud se vyvolá ochota něco udělat pomocí vnějších stimulů, označujeme tento děj jako stimulaci. Pokud se k této ochotě vyvolají v člověku i určité preexistující (vnitřní) motivy, mluvíme o motivaci. Lze konstatovat, že pro vnik žádoucího chování hraje klíčovou roli vnější situace, ve druhé zase vnitřní svět motivovaného člověka (Plamínek, 2015).

Motivace nezávisí jen na vnějších okolnostech. Vlastní přístup a uvažování je daleko důležitější než vnější okolnosti. Je lidská přirozenost vinit za nedostatek motivace ostatní lidi a ne sebe. Je důležité si uvědomit, že člověk, který subjektivně cítí, že je v jeho kompetencích věci změnit a řídit svůj život, je úspěšnější jak ve studiu, tak v práci, protože se nespolehá pouze na vnější vlivy.

V dnešní době je velmi rozšířena i teorie pozitivního myšlení, se kterým motivace nedílně souvisí. Objevitelem je Emile Coué. Byl přesvědčen, že každý člověk může sám sebe pozitivně ovlivňovat. Je taktéž považován za zakladatele teorie sebeovlivňování. Později se ujal teorie pozitivního myšlení Joseph Murphy, který tvrdil, že člověk je pozitivním myšlením schopen nasměrovat své myšlení a zároveň i život vstříc pozitivní budoucnosti.

Podle některých autorů je sebemotivace rozhodnutí o způsobu života. Tvrdí, že pokud chce člověk životem procházet s vysokou mírou sebemotivace, stačí když se pro to vědomě a jednoznačně rozhodne (Stritzelberger, 2014).

3.3 Motivace ke vzdělávání

Motivace se dá definovat jako příčina určitého chování, která toto chování zahajuje a dává mu určitý cíl či směr. Čím víc je člověk motivován, tím je intenzita na dosažení cíle silnější. Právě motivace je pro seniory hnací síla vůbec studium zahájit, určuje, zda v něm setrvá, anebo ho ukončí. U seniorů je zajímavé, že vnější motivace je zde úplně minimálně, naopak vnitřní motivace jedince je zde zásadní. Pokud tedy vnitřní motivace chybí, senior se žádné vzdělávací aktivity účastnit nebude. Vnitřní motivace vychází z předchozí zkušenosti s učením, jež na ně mělo pozitivní vliv. Hartl (1999) v této souvislosti připomíná, že vnitřní motivace je pro učení nejhodnotnější. Senioři představují rozličnou skupinu různého postavení a vzdělání, přičemž jediné, co je spojuje je právě účast na vzdělávací aktivitě (Petřková, 2006). Na to by měli brát zřetel organizátoři i lektori.

Beneš (2014) píše, že motivem pro seniory na takové vzdělávací akci je touha po sociálních kontaktech, snaha najít smysl života ve vědomí vlastní konečnosti, zvládnání tělesných, psychických a sociální změn a v neposlední řadě udržování vlastních sil.

Nejčastějším důvodem studia je touha splnit si dávné přání, případně dát svému životu smysl, a také aby si senioři zvýšili sebevědomí (Schmidt, 1997). Existuje zde ale samozřejmě spousta důvodů, či motivů proč se senioři rozhodli takové studium absolvovat. Touha po sociálním kontaktu, odstranit pocit osamělosti, udržení svého aktivního přístupu k životu, či uskutečnit to, co dříve nestihli (in Špatenková, Smékalová, 2015).

Motivy, které seniory vedou ke vzdělávacím aktivitám, je spousta a jsou heterogenní. Motivace pro seniory, aby se účastnili vzdělávacích kurzů vychází ze vzdělávacích potřeb. Senioři si chtějí doplnit, zopakovat či zdokonalit své dosavadní znalosti a chtějí mít přehled v současném světě. Kvůli pocitu osamělosti a snížené možnosti komunikovat se svým okolím jsou tyto okolnosti další motivací seniorů ke studiu. Účastí na vzdělávacích aktivitách senior docílí určitého pocitu sounáležitosti. Dalším motivačním faktorem také může být naplnění zájmů nebo posílení sociálních a psychických aktivit. Dalším faktorem je i vnitřní potřeba seberealizace, studium seniorům poskytuje pocit určité užitečnosti, mají kontrolu nad svým životem a zvyšuje též sebedůvěru. Poslední možný motiv, který bude zmíněn, může být i potřeba vzdělávání, kterého se senior nemohl účastnit v mládí (Šerák, 2009).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

V praktické části bakalářské práce se bude řešit motivace seniorů ke studiu na univerzitě třetího věku. Bude zjišťováno, co je pro seniory motivem ke studiu, co je přimělo k rozhodnutí na univerzitě studovat, bude také zkoumána kvalita poskytovaného vzdělávání, kvalita lektorů na univerzitách a v neposlední řadě budou zkoumány nedostatky, či bariéry ke vzdělávání na univerzitě třetího věku.

4.1 Výzkumný problém

Již v teoretické části bylo uvedeno, že stárnutí populace začíná být pro společnost problém. Výzkumná část bakalářské práce navazuje na teoretickou část, která měla za úkol uvést do problematiky motivace seniorů ke studiu na univerzitě třetího věku. Lidé se v průměru dožívají mnohem vyššího věku, než tomu bylo v minulosti, a proto je třeba učinit kroky, které seniory přimějí k aktivnímu stárnutí. Zúžila jsem volnočasové aktivity převážně na vzdělávací aktivity, které seniorům mohou dopomáhat k aktivnějšímu a progresivnějšímu životu, rozšíření sociálních kontaktů a celkově i ke zdravějšímu životnímu stylu. Aby byli senioři aktivnější, je důležité zjistit, co je dokáže přimět, respektive co je motivuje navštěvovat vzdělávací kurzy.

4.2 Výzkumné cíle

Cílem mé bakalářské práce je zjistit, co seniory motivuje ke studiu na univerzitě třetího věku, zjistit konkrétní motivy, zjistit také, jak je studium obohacuje, jak hodnotí kvalitu výuky apod. Aby byl výzkumný cíl komplexní, je třeba také zjistit průběh studia na univerzitách, jaké kvality mohou univerzity nabídnout, naopak jaké nedostatky či bariéry se na univerzitách vyskytují.

V rámci výzkumu jsem si stanovila jako hlavní výzkumný cíl:

1. HVC: Co je pro seniory motivem ke studiu na U3V.

Dalšími dílčími výzkumnými cíli je:

1. DVC1: Zjistit jaké pozitivní vlivy má na seniory účast na těchto vzdělávacích kurzech.
2. DVC2: Zjistit kvalitu výuky a případné nedostatky, které se na univerzitě třetího věku vyskytují v rámci vzdělávání.

4.3 Výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka:

1. HVO: Jaké motivační okolnosti, vás přiměly ke studiu na U3V?

Dílní výzkumné otázky:

1. DVO1: Jaký pozitivní vliv má na vás studium na U3V?
2. DVO2: Jaké nedostatky či pozitiva shledáváte na vzdělávacích kurzech?

4.4 Metoda sběru dat

Jako metodu sběru dat jsem si zvolila polostrukturovaný rozhovor. Rozhovor, je nejpoužívanější metodou v kvalitativním výzkumu, lze definovat jako dotazování jednoho badatele pomocí otevřených otázek. Pomocí hloubkového rozhovoru jsou zkoumáni členové určitého prostředí nebo skupiny. Pomocí otevřených otázek má badatel pochopit pohled jiných, aniž by jejich pohled limitoval. Hloubkový rozhovor by měl zachytit výpovědi a slova v přirozené podobě, což je základní princip kvalitativního výzkumu (Švaříček, Šedřová, 2014).

Strauss, Corbin (1999) uvádí, že kvalitativní výzkum může být jakýkoliv výzkum, který nezískává výsledky statistickými procedurami či jinými způsoby kvantifikace. Lze tudíž tvrdit, že je to výzkum, který se týká společenských hnutí či vzájemných vztahů, života lidí, chování, příběhů apod.

U polostrukturovaného rozhovoru si tazatel vytváří schéma, které je pro něj závazné. Takové schéma obsahuje okruh otázek, na které se tazatel ptá svých respondentů. Je možné zaměřovat pořadí, dotazovat se na další otázky, ať už jen z důvodu uvolnění respondenta, či k doplnění a lepšímu pochopení rozhovoru. Výhodou polostrukturovaného interview je to, že dokáže odstranit nevýhody strukturovaného či nestrukturovaného interview. Strukturované interview (Miovský, 2006).

K lepšímu pochopení, kvalitativní výzkumem se rozumí jedinečnost a neopakovatelnost. U kvantitativního výzkumu, má výzkumný vzorek limitované odpovědi, i právě proto jsem si vybrala metodu kvalitativního výzkumu. To souvisí i s kontextuálností, jejímž zohlednění zdůrazňujeme fakt, že existuje jen málo pravidel a zákonitostí, které platí obecně. Do charakteristiky kvalitativního přístupu je třeba zakomponovat i reflexivitu. To znamená, že

výzkumník se více či méně spolupodílí na procesech, které zkoumá. Lze tedy tvrdit, že výzkumník ovlivňuje a sám je ovlivňován těmito procesy (Miovský, 2006).

Jak už jsem zmínila, jako metodu sběru dat jsem si zvolila polostrukturovaný rozhovor, který vychází z předem připravených otevřených otázek. Připravila jsem si tedy deset otázek, které jsem vybraným respondentkám pokládala. Podle potřeby jsem se ptala na další otázky k lepšímu pochopení tématu, případně k ujištění, že daný výrok chápu správně. Dle potřeby jsem i vynechávala otázky, které byly zodpovězeny v předchozí části rozhovoru.

Otázky k rozhovoru:

1. Co Vás přimělo ke studiu na U3V?
2. Co Vás motivuje se účastnit tohoto studia?
3. Proč jste se rozhodl/a studovat na U3V?
4. Jak Vás studium na U3V obohatilo?
5. Jak ovlivňuje docházení na kurzy Vaše psychické rozpoložení?
6. Jak jste vzdělávání na U3V uplatnila v osobní či profesním životě?
7. Jak jste spokojen/a s kvalitou poskytovaného vzdělání na U3V?
8. Jak jste spokojen/a s vyučovacími technikami lektorů na vzdělávacích kurzech?
9. Co byste na U3V změnil/a?
10. Existují nějaké bariéry, které Vám znesnadňují účast na U3V?

4.5 Popis výzkumného vzorku

Výzkum byl zaměřen na seniory, kteří se účastní, nebo v minulosti účastnili studia na univerzitě třetího věku, což bylo hlavní a základní kritérium pro můj výzkum. Rozhovor jsem vedla se třemi lidmi. Důvod tak nízkého počtu respondentů byl ten, že mi domluvené seniorky na poslední chvíli setkání zrušily, kvůli nepříznivé pandemické situaci. Respondentky, se kterými jsem vedla rozhovor jsem získala tak, že jsem rozšířila mezi mé známé informaci, že provádím výzkum zaměřený právě na seniory, kteří studují na univerzitě třetího věku. Dvě respondentky mi přímo doporučili mí známí a další jednu respondentku jsem získala na základě doporučení a předání telefonního čísla předešlé respondentky.

Do výzkumu se tedy zapojily tři seniorky, které se v současné době účastní studia na univerzitě třetího věku. Věk respondentek byl v rozmezí od 65 let do 83 let. Všechny tři rozhovory jsem vedla ve Zlíně. Respondentky se zapojily do výzkumného šetření bez nátlaku a dobrovolně. Rozhovory probíhaly od března do dubna roku 2021.

4.6 Popis výzkumného šetření

S první respondentkou jsem rozhovor prováděla telefonicky. Představila jsem se a představila jsem jí i téma mé bakalářské práce. Zeptala jsem se na svolení nahrávat si hovor, s čímž respondentka souhlasila. Zjistila jsem, že provádět interviu přes telefon, nebo osobně je velký rozdíl. Poté, co vzniklo pár komplikací v hovoru a nahrávání jsem usoudila, že se pokusím přesvědčit co nejvíce respondentek k osobní schůzce. Nakonec jsem si tedy se dvěma seniorkami šetření sjednala osobní schůzku. Vzhledem nepříznivé situaci pandemie, jsem rozhovor prováděla u respondentek doma. Při příchodu jsme se představily a podaly ruce. Poté jsem je seznámila s tématem své bakalářské práce a snažila jsem se co nejlépe vysvětlit, co je cílem mého rozhovoru. Vysvětlila jsem také, jak bude rozhovor probíhat. Po ujištění se, že jsou seniorky připravené, jsem se zeptala, zda souhlasí s nahráváním našeho rozhovoru. Audio záznam patří mezi nejčastěji využívané metody fixace dat. Výhodou je autentičnost. Zvukový záznam zachycuje veškeré kvality rozhovoru, jak tón hlasu, pomlky apod. Záznam má i velkou kontrolní funkci (Miovský, 2006). Ujistila jsem je, že nahrávka rozhovoru bude použita pouze pro účely výzkumného šetření, k přepisu rozhovoru a k možnosti co nejrelevantněji vyhodnotit daný výzkum. Ujistila jsem je také, že nebudou nikde použita jejich jména, či jakékoli osobní údaje. Položené otázky byly po souhlasu respondentek nahrány na diktafon.

Atmosféra byla příjemná, respondentky mluvily klidně, otevřeně a s patrným nadšením. Nejkratší rozhovor trval přibližně 10 minut a nejdelší přibližně 20 minut. Připravené otázky jsem pokládala většinou tak, jak jsem je měla připravené, ovšem pokud byla otázka zodpovězena v předchozí části interview, otázku jsem vynechala a přešla k následující připravené otázce. K lepšímu pochopení, případně k uvolnění respondentky, jsem se občas zeptala na otázku, která nebyla v mém seznamu otázek k rozhovoru. Po dokončení rozhovoru jsem jim poděkovala za jejich čas a za poskytnuté informace.

Poté jsem provedla transkripci daných nahrávek. Jedná se o přepis rozhovoru, který je také velmi důležitý pro správné zanalyzování dat. Při analýze je důležité se k důležitým údajům opakovaně vracet, pročítat je a kódovat. Proto je transkripce velmi důležitá, a to i kvůli

vizualizaci dat. Při analýze jsem si dané důležité informace zvýrazňovala, popisovala, a tak i došla ke kódům a kategoriím mého výzkumu.

5 ANALÝZA DAT

Jako výzkumný design jsem si zvolila zakotvenou teorii, která je induktivně odvozená ze zkoumání jevu, který reprezentuje. Znamená to tedy, že je vytvořena pro systematické shromažďování a analyzování daných údajů. Začíná se oblastí, která je zkoumána, určitým fenoménem, který se nechává, aby se ve výzkumu mohlo „vynořit“ to, co je důležité, nebo významné, aniž by se dopředu předjímalo, či jakkoliv označovalo.

Čtyři základní požadavky metody zakotvené teorie:

- musí se shodovat pozorované a kódované skutečnosti,
- srozumitelná teorie, která vychází z empirického, ověřitelného a srozumitelného poznatku,
- obecná schopnost vypovídat o podobných jevech, vysvětlovat je a schopnost zdůvodnit je,
- zpětná kontrola vybudované teorie, a to konfrontací se zjištěnými daty (Miovský, 2006)

5.1.1 KÓDOVÁNÍ

Kódováním rozumíme, v kontextu zakotvené teorie určité operace, kterými jsou zjištěné údaje analyzovány, konceptualizovány a skládány novým způsobem. Konceptualizací údajů se rozumí proces, přecházející z roviny popisné do roviny hledání něčeho, co je skryto za určitým jevem. Je to tedy postup, kterému se snažíme vytvořit základní výklad, který umožňuje kvalitnější a hlubší uchopení (Miovský, 2006).

Existují tři typy kódování selektivní, axiální a otevřené. Následující tři typy kódování stručně popíšu, a ke svému výzkumu využiji právě to poslední, a sice otevřené kódování, ačkoli všechny tři typy kódování vedou k tvorbě zakotvené teorie, otevřené kódování mi pro mou práci připadá nejvhodnější. Cílem mé práce je analyzovat rozhovory podle techniky zakotvené teorie se zaměřením právě, na otevřené kódování, díky kterému mohu interpretovat pocity a výroky seniorek.

a. OTEVŘENÉ KÓDOVÁNÍ

Otevřené kódování znamená složení významových jednotek z pojmů, které označují určité události. Kategorie je potom třída pojmů, která vznikla porovnáváním a třízením významové

jednotky, ve kterých jsou pojmy, u kterých je třeba zjistit, zda náleží jinému jevu, který je podobný, nebo jinému jevu nenáleží a tvoří odlišný celek.

b. AXIÁLNÍ KÓDOVÁNÍ

Je soubor postupů, kterými jsou údaje po otevřeném kódování uspořádány znovu pomocí vytvoření spojení mezi kategoriemi. U otevřeného kódování je snahou rozlišit pojmy a poté vytvořit kategorie, ale u axiálního kódování je spíše snaha o složení takových pojmů novým způsobem dohromady a nalézt vztahy mezi kategoriemi a subkategoriemi. To znamená, že se u takového typu kódování pokračuje v rozvíjení daných kategorií, ale více se zabývá bližším určením těchto kategorií, kontextu, interakcemi a strategiemi jednání (Miovský, 2006).

c. SELEKTIVNÍ KÓDOVÁNÍ

Selektivní kódování je proces, kde si výzkumník zvolí centrální kategorii a potom tuto kategorii uvádí do vztahu s ostatními kategoriemi. Tyto vztahy se pak ověřují a konceptualizují a pokud je to nutné, dále se rozvíjí popis a výklad. Tento proces se moc neliší od axiálního kódování, hlavním rozdílem je hlavně vyšší míra abstrakce (Miovský, 2006).

KATEGORIE

Po důkladném, opakovaném pročítání rozhovoru v rámci otevřeného kódování, mi vzešla určitá společná témata. Po spojení těchto témat mi vznikly kategorie, tento proces se nazývá kategorizace. Strauss, Corbinová (1999) uvádějí, že je kategorizace proces, který seskupuje pojmy, které přísluší stejnému jevu.

VZNIKLÉ KATEGORIE

- Nové poznatky a znalosti jako základní motiv
- Potřeba sociálního kontaktu
- Aktivní a zdravý životní styl
- Přístup lektora, jako motivace k pokračování ke studiu
- Kvalita života seniorek po navštěvování vzdělávacích kurzů

- Bariéry ve vzdělávání

5.2 NOVÉ POZNATKY A ZNALOSTI JAKO ZÁKLADNÍ MOTIV

Respondentky v rozhovorech popisují a vysvětlují, co je pro ně hlavním motivačním faktorem ke studiu na univerzitě třetího věku. Z rozhovorů je patrné, že je pro seniorky velkou motivací dozvědět se nové informace a nabýt nové znalosti. To jim umožňuje právě studium na univerzitě, hodnotí také kladně poskytnuté informace a materiály.

Je patrné, že pro seniorky bylo hlavním motivačním faktorem získat nové informace a seznámit se s něčím novým. Tento motiv je pro všechny tři dotazované seniorky nejsilnější. „*jsem v důchodu a samozřejmě bych pořád chtěla poznávat něco nového, takže jsem se rozhodla, že budu studovat*“ (R1)

„*Dozvědět se něco nového, větší znalosti a prostě tak nějak to mě motivovalo.*“ (R1)

„*No že jsem si rozšířila nějaký rozhled.*“ (R1)

„*seznámení se s něčím novým, asi tak, nebo s něčím novým, co mě zajímá.*“ (R2)

„*Jde o tu zvědavost, abych se dozvěděla něco nového.*“ (R3)

„*prvořadé bylo to, že jsem se chtěla dozvědět něco nového.*“ (R3)

Další velkou výhodou shledávají dvě respondentky ze tří, v poskytnutých materiálech a informacích, které jim lektori poskytují.

„*když si něco hledám na internetu, že aspoň trošinku tomu rozumím*“ (R1)

„*dostaneme vždycky i materiál*“ (R1)

„*Nejvíce se mi líbilo, že jsem nemusela vyhledávat žádné informace, nebo, že jsem si nemusela sama nic vyhledávat.*“ (R2)

„*Měla jsem všechny informace naservírované, více méně a doporučené*“ (R2)

Klíčové pojmy pro první kategorii: motivace, motivační faktor, nové informace, znalosti, poznatky, materiály, zvědavost, širší rozhled

5.3 POTŘEBA SOCIÁLNÍHO KONTAKTU

Druhá vzniklá kategorie se zaměřuje na potřebu sociálního kontaktu seniorek. Seniorky uvádí, že sociální kontakt a setkávání se s přáteli, je pro ně velký motivační faktor. Z hlediska četnosti odpovědí, lze uvést, že potřeba sociálního kontaktu je pro seniorky druhý nejsilnější motivační faktor. Potřebu sociálního kontaktu uvedly všechny tři dotazované respondentky.

„Jít mezi lidi, dozvědět se něco zajímavého, větší znalosti a prostě tak nějak to mě motivovalo“ (R1)

„bylo to fajn, protože jsem natrefila na spoustu svých známých, které jsem znala, takže to je takové příjemné“ (R1)

U respondentky číslo 2 je patrné, že sociální kontakt je pro ni velmi důležitý, dalo by se říct, že staví potřebu sociálního kontaktu na úroveň potřeby získání nových vědomostí v předchozí kategorii.

„a dále hlavně to setkávání se s kamarádkama a seznámení se s něčím novým“ (R2)

„před kurzem byla kávačka, po kurzu byla další kávačka, takže nakonec jsme zjistili, že to bylo hlavně možná to nejdůležitější“ (R2)

„Mělo na tom podíl, že jsem chtěla třeba potkávat lidi, nebo kamarádky, nebo nějaké sociální kontakty, i to. Ale nebylo to prvořadě, prvořadě bylo to, že jsem se chtěla dozvědět něco nového a o všechno se zajímat“ (R3)

U respondentky číslo 3 je patrné, že je pro ni důležitější získat nové vědomosti a znalosti a sociální kontakt staví na nižší příčky, avšak je pro ni velmi důležitý a v průběhu rozhovoru mi začalo připadat, že ačkoli je pro ni potřeba nových znalostí větší motivace, na psychické rozpoložení a celkově spokojenější život, je pro ni sociální kontakt daleko cennější.

„Obohatilo mě moc, a sice v tom směru, že jako se cítím, že nejsem tak osamělá, že můžu se, řeknu to třeba hloupě, ustrojít se a jít mezi lidi, s někým se pobavit, s někým prodiskutovat nějaký ty starosti nebo problémy, a to je moc dobré pro člověka, kterej je tak starej jako já třeba.“ (R3)

Klíčové pojmy druhé kategorie: sociální kontakt, potřeba, motivace, motiv, osamělost, problémy, stáří, psychické rozpoložení

5.4 AKTIVNÍ A ZDRAVÝ ŽIVOTNÍ STYL

Jako třetí kategorie mi na základě rozhovorů vzešla jako potřeba senierek, vést zdravý a aktivní životní styl. Myslím, že tato potřeba je velice důležitá, když se podíváme na problematiku aktivního stárnutí, je skvělé uvědomění si této problematiky a zároveň mít touhu s tím něco dělat. Je to důležité jak pro společnost, tak i pro seniory.

Jako potřebu zdravého a aktivního životního stylu uvedly všechny tři respondentky šetření.

„to mě motivovalo, abych byla pořád akční a abych nějak pořád zůstávala v kontaktu s jiným, a hlavně aby mi trochu mozek ještě pracoval“ (R1)

jak kdyby ten režim toho dne si zaplnila, abych víc dbala na své zdraví a abych tak nějak víc o sebe pečovala, a i bych se i sama nad sebou nějak zamyslela“ (R1)

„No, to že jsem skončila v práci a chtěla jsem nějak smysluplně vyplnit volný čas“ (R2)

„My jsme měli téma, jak se dožít, jak to bylo přesně, jak se dožít svatby svých pravnuků v psychické a fyzické pohodě, jo, takže prostě jak si prodloužit relativně svůj zdravotní stav, co nejlepší, a to mě teda pomohlo moc, protože jsme tam dělali i různé testy a zase různé novinky z oblasti zdravotní, tělovědy, jo, ze všech oblastí, jak už to člověk později, v tomto věku nesleduje, tak tam mě to donutilo.“ (R2) „Potom jsem z toho čerpala, stravování třeba bylo zajímavé“ (R2)

„Naučila jsem se, jak se bavit, nebo nestresovat něčím, že i jako k psychické pohodě mi takhle přispělo, to určitě. A ke zdraví taky, protože tam je mnoho věcí, návodů, jak zdravě žít, co dělat, cvičit“ (R3)

Klíčové pojmy třetí kategorie: aktivní životní styl, zdravý životní styl, motivace, péče o sebe sama, sebereflexe, stravování, psychická pohoda, zdraví

5.5 PŘÍSTUP LEKTORA, JAKO MOTIVACE K POKRAČOVÁNÍ KE STUDIU

Další kategorie, která mi z rozhovorů vznikla je velká spokojenost respondentek s vyučovacími technikami a s osobnostmi lektorů. Tato kategorie je také velmi důležitá. V předešlých kategoriích jsem zjistila, co seniorky motivuje, respektive co je přimělo ke studiu na univerzitě třetího věku. Je však důležité i zjištění co seniorky motivuje k tomu, aby pokračovaly ve studiu na univerzitě třetího věku.

Všechny tři respondentky uvedly, že jsou s lektory a jejich vyučovacími technikami velmi spokojené. To poté přispívá k tomu, aby pokračovaly ke studiu na univerzitách třetího věku.

„Já jsem spokojená, mě se to líbí, my máme pana doktora a on i ty jeho, jednak i ty jeho přednášky jsou velmi dobře připravené, dostaneme vždycky i materiál“ (R1)

„se mě moc líbí, jak to má zpracované, je to zajímavé.“ (R1)

„Jsem moc spokojená, i u té angličtiny jsem byla jako spokojená“ (R1)

„Ano, líbilo se mi to, měli jsme to doplněné většinou nějakou video ukázkou, kterou jsme potom, jsme o ní diskutovali, líbilo se mi to. Neměnila bych na těch technikách nic.“ (R2)

„No poraděj to, co potřebuju, nebo tak jako jsou ochotní mě poradit“ (R3)

„...to je úžasné toto, to, co pro nás dělaj, že ty přednášky teď nám posílaj na ten internet, to je maximum.“ (R3)

Klíčové pojmy čtvrté kategorie: lektor, lektorské techniky, motivace, pokračování ve studiu, ochota

5.6 KVALITA ŽIVOTA SENIOREK PO NAVŠTĚVOVÁNÍ VZDĚLÁVACÍCH KURZŮ

Pátá kategorie, která mi na základě opakovaného čtení vzešla, je právě kvalita života seniorek, díky vzdělávacím aktivitám. Já jsem byla mile překvapena, když respondentky uvedly, že jim vzdělávací kurzy opravdu něco pozitivního do života přinesly, ať už je to přístup vůči druhým, či vůči sama sobě. Až v této kategorii lze říci, že jsem opravdu naplnila svůj cíl, a že aktivní stárnutí má opravdu dobrý dopad na kvalitu života seniorů.

„...že jsem se chtěla domluvit, když cestuji třeba.“ (R1)

„...a prostě psychicky mě to jaksi nabíjí...“ (R1)

„...pozitivně mě to ovlivnilo psychicky.“ (R1)

„...no ano, radím dětem...“ (R2) „...třeba bylo zajímavé cestování, no hlavně ta výživa a výchova dítěte tam byla taky zajímavá, to teď můžu aplikovat na vnoučatech.“ (R2)

„No, je to asi tak, že mě to obohatilo, že vím, jak se třeba, jednat s manželem nebo s lidmi, že vím, že se nemůžu nějak rozčilovat nebo jako, velice mě to obohatilo.“ (R3)

„Naučila jsem se jak se bavit, nebo nestresovat něčím, že i jako k psychické pohodě mi to takhle přispělo, to určitě.“ (R3)

Z daných výpovědí je patrné, že vzdělávání na univerzitách, seniorkám přispělo ke kvalitě života jak praktickými věcmi, jako je lepší domluva při cestování a správná výživa. Ovšem co je ještě důležitější, kvalitnější život z hlediska psychického rozpoložení, všechny tři seniorky uvádí, že je studium pozitivně ovlivnilo, co se týká psychické stránky, pocítují méně stresu, dokáží správně jednat se svým okolím, dokáží aplikovat nově nabyté znalosti na okolí a tím celkově zlepšit kvalitu jejich života.

Klíčové pojmy páté kategorie: kvalita života, vzdělávání, vzdělávací kurzy, obohacení, psychika, aplikace vědomostí, jednání

5.7 BARIÉRY VE VZDĚLÁVÁNÍ

Na základě výpovědí seniorek, mi vzešla poslední důležitá kategorie, a sice bariéry ve vzdělávání a případné nedostatky, které se na univerzitách vyskytují, z pohledu dotazovaných seniorek. Celkově hodnotí výuku, lektory a celkově celou univerzitu, velmi kladně. Ovšem pár nedostatků seniorky upozorovaly.

Respondentka číslo 1 uvádí, že by výuku chtěla trochu více prakticky uzpůsobenou. „*Možná třeba, že by mohl být nějaký kurz té angličtiny vyloženě jako konverzační, kde by se i třeba nějací ti mírně pokročilí učili prostě spíš než tolik té gramatiky, tak té hovorové angličtiny, aby se opravdu domluvili...*“

Respondentka číslo 2 dále uvádí, že by uvítala širší výběr oborů „*Víc oborů bych tam dala*“ (R2) Zároveň ale uvádí „*...kdo tam chce chodit, tak tam bude chodit a kdo nechce, nebude.*“ (R2) Z výpovědi vyplývá, že ačkoli by uvítala větší výběr oborů, není to bariéra, která by ji znemožňovala účast na kurzech.

Respondentka číslo 3 uvádí jako bariéru své zdraví, ale zároveň chválí dobré umístění univerzity. „*...ovšem špatně se mně chodí, že, ale mám to blízko, jede městská doprava až před budovu, takže nemám problémy.*“ (R3)

Z daných výpovědí je patrné, že každá seniorka má své individuální potřeby a požadavky. A každá seniorka shledává nedostatky a bariéry ve vzdělávání jiné. Ovšem nenarazila jsem na žádnou zásadní bariéru, která by je přiměla k ukončení, případně nepokračování ve studiu, což je velmi pozitivní zjištění.

Klíčové pojmy šesté kategorie: bariéry ve vzdělávání, nedostatky, zdraví, nabídka kurzů, praktická výuka

6 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

Na začátku svého výzkumu, jsem si jasně stanovila cíl. Cílem byl zjistit, co seniory motivuje, ke studiu na univerzitě třetího věku, zjistit konkrétní motivační faktory, zjistit, jak pozitivně ovlivnilo docházení na tyto kurzy, jejich životy a v neposlední řadě zjistit překážky či bariéry, které seniorky ve vzdělávání shledávají.

Dospěla jsem k závěru, že seniorky nejvíce ke studiu motivuje chuť poznat něco nového, získat nové znalosti, nabýt nové vědomosti a získat celkový větší přehled. Je pro ně ovšem nesmírně důležitý i fakt sociálního kontaktu, který přispívá k jejich psychické pohodě. Rovněž jsem zjistila, že žádné zásadní nedostatky či bariéry seniorky na univerzitě neshledávají a že jsou celkově velmi šťastné a spokojené, že se mohou výuky účastnit.

V prvních částech rozhovoru jsem s respondentkami probírala hlavní motivační faktory, které je přiměly ke studiu, případně v pokračování studia. Všechny tři respondentky uvedly, že nejsilnější motivační faktor pro ně byl získat nové vědomosti, znalosti, dozvědět se něco nového a zajímavého. Celkově se i seznámit s něčím novým, což jim univerzita třetího věku nabídla.

Jako druhý nejsilnější motivační faktor mi vzešla potřeba sociálního kontaktu, kterou taky uvedly všechny tři dotazované seniorky jako jeden z hlavních motivačních faktorů. Uvedly, že je pro ně příjemné potkávat se s lidmi, popovídat si s nimi, řešit s nimi jejich starosti i radosti. Dvě respondentky ze tří také uvedly, že kurzy navštěvovali jejich známí a přátelé a na jejich doporučení se začaly o univerzitu více zajímat. Celkově na jejich psychické rozpoložení a psychickou pohodu, mají právě sociální kontakty, největší vliv.

V další části rozhovoru vyplynula chuť a touha seniorek vést zdravý životní a aktivní styl života. Všechny tři dotazované respondentky uvedly, že zásadním motivačním faktorem byla péče o sebe sama a touha zdravě žít. Dvě respondentky ze tří také uvedly, že chtějí progresivně využít svůj volný čas, což pozitivně přispívá k ideji aktivního stárnutí.

V předchozí části jsem tedy uvedla, co seniorky motivuje ke studiu, proč se rozhodly na univerzitě třetího věku studovat, co byl ten hlavní motivační faktor. Zjistila jsem také, co pozitivního, studium na univerzitě třetího věku, seniorkám přináší a v čem je obohacuje.

V další části rozhovoru jsem zjistila, jak jsou seniorky spokojené s vyučovacími technikami a osobnostmi lektorů. Tato část rozhovoru byla pro můj výzkum také velmi důležitá, protože v předchozích částech jsem zjistila, co seniorky motivovalo začít studovat, v této části jsem naopak zjistila co, nebo kdo jim motivaci ke studiu udržuje. Všechny tři respondentky šetření uvedly, že jsou velmi spokojené s lektory a jejich vyučovacími technikami, což je zásadní a řekla bych že i stěžejní pro pokračování ve studiu. Respondentky jsou spokojené, přednášky se jim líbí, materiál jim přijde vyhovující a zajímavý. Komunikaci s lektory respondentky hodnotí kladně.

Jako jedno z posledních témat jsem s respondentkami řešila, co pozitivního jim do života studium přineslo, ať už je to přístup ke druhým lidem, nebo k sobě samotné. Dvě respondentky ze tří uvádí, že je studium obohatilo praktickými věcmi. Lépe se domluví na cestách. Všechny tři respondentky však uvedly, že žijí kvalitnější život z hlediska psychického rozpoložení. Pociťují méně stresu, naučily se, jak správně a účinně jednat se svým okolím a dokážou aplikovat nově nabyté znalosti.

Poslední téma, které jsem se seniorkami řešila, byly bariéry a nedostatky, které se na univerzitách třetího věku vyskytují. Výuku, lektory a celkově univerzitu, hodnotí velmi kladně, ovšem pár nedostatků shledaly. Odpovědi respondentek se neshodovaly, řekla bych tedy, že jde o individuální požadavky, které seniorky shledávají jako drobnosti. První respondentka uvedla, že by chtěla výuku uzpůsobenou trošku více praktickým směrem. Druhá respondentka dále řekla, že by rozšířila výběr oborů, ale zároveň tvrdila, že kdo na univerzitu má zájem docházet, dá se vybrat z nabízených oborů bez problému. Třetí respondentka uvedla jako bariéru zdraví, řekla, že se jí špatně chodí, ale zároveň chválila umístění školy a městskou hromadnou dopravu, která jí zastavuje přímo před univerzitou. Ze zjištěných údajů mohu konstatovat, že jsou seniorky s univerzitou třetího věku spokojeny a že žádné zásadní nedostatky neshledávají. Dvě ze tří respondentek shledané nedostatky sice zmínily, ale vzápětí konstatovaly, že jsou snadno řešitelné.

7 DISKUSE

Výzkum byl proveden za účelem zjištění motivace seniorů ke studiu na univerzitě třetího věku. V rámci mé bakalářské práce byla určena jedna hlavní výzkumná otázka a dvě dílčí výzkumné otázky. Hlavní výzkumná otázka zní: Jaké motivační okolnosti vás přiměly ke studiu na univerzitě třetího věku? Z analýzy rozhovorů vyplynulo, že největší motivační faktor bylo nabytí nové vědomosti, získat nové znalosti, seznámit se s něčím novým, případně si zopakovat stávající vědomosti, či je doplnit. Všechny tři respondentky se shodly, že tyto motivační faktory jsou pro ně nejdůležitější. Některé respondentky motivuje fakt, že mají k dispozici materiál a informace v dané problematice a nemusí jej pracně hledat, či že mají širší přehled v oboru, který je zajímavý.

Další, a ne méně důležitý motivační faktor je pro respondentky potřeba sociálního kontaktu. Pro některé respondentky je důležité potkávat své přátele a známé. Všechny tři respondentky uvedly, že je pro ně setkávání s jinými lidmi velmi důležité, mají potřebu komunikovat a řešit případné starosti ve svém životě. Jedna z respondentek dokonce uvedla, že kvůli účasti na univerzitě třetího věku, se necítí tak osamělá.

Další dílčí výzkumná otázka zní: Jaký pozitivní vliv má na vás studium na univerzitě třetího věku? Všechny tři respondentky uvedly, že díky studiu na U3V žijí aktivněji, dodržují zdravý životní styl. Naučily se, jak se správně stravovat, sportovat, naučily se ale také jak se udržet v psychické pohodě a jak vhodně jednat vůči druhým lidem. Dokážou nové poznatky aplikovat do svého každodenního života a tím jej i zkvalitnit. Další pozitivní vliv má na seniorky i možnost cestovat. Dvě respondentky uvedly, že jim studium dalo možnost cestovat. Naučily se cizí jazyk, případně doplnily nedostatky, které u sebe shledávaly.

Druhá a poslední dílčí výzkumná otázka zní: Jaké nedostatky či pozitiva shledáváte na vzdělávacích kurzech? Z výpovědí respondentek je zřejmé, že žádné zásadní nedostatky na vzdělávacích kurzech nespátřily. Spíše se jednalo o individuální požadavky, jedna z respondentek, která navštěvuje kurz angličtiny, uvedla, že by uvítala více konverzace a spíše praktických věcí, než gramatiky. Druhá respondentka uvedla, že by byla ráda, kdyby byla větší nabídka kurzů. Celkově respondentky shledávají na U3V pozitiva. Všechny tři respondentky jsou na kurzech velmi spokojené. Z uvedených výpovědí je patrné, že všem respondentkám, vyučovací techniky lektorů vyhovují, jsou jim nápomocní, poskytnutý materiál je pro ně vhodně zpracovaný, lektori jsou ochotní seniorkám se vším pomoci a poradit, celkový přístup ze strany U3V hodnotí pozitivně.

Problematikou motivace seniorů ke studiu se uskutečnilo určitě mnoho výzkumů. V následující části budou vymezeny motivační faktory seniorů, dle výzkumu Beneše.

Dle výzkumů, které byly uskutečněny lze stanovit nejčastější motivační faktory k účasti na vzdělávání. Beneš (2014) uvádí následující motivy:

- sociální kontakt – člověk má touhu zlepšit či navázat vztah a kontakt, chce uchopit své problémy, pochopit sám sebe a vyhledává aktivity ve skupině,
- participace na životě společnosti – člověk se touží dále vzdělávat, s cílem lepší účasti na komunálních a společenských záležitostech,
- vnější očekávání – vnější motivace, kdy vzdělávání mu doporučují známí, sociální pracovníci apod.,
- kognitivní zájmy – motivem pro vzdělávání na univerzitě třetího věku je prohlubování či získávání vědomostí.

Samozřejmě také záleží na zájmech daného jedince, druhu vzdělávání, na aktivitách v rodině nebo i mimo rodinu (Beneš, 2014).

Je patrné, že výzkumné šetření v mé bakalářské práci se v mnohém shoduje se závěry Beneše (2014).

Ve výzkumu mé bakalářské práce bylo však i zjišťováno, co pozitivního studium seniorům přineslo a jaké případné nedostatky či pozitiva samotní senioři shledávají v rámci jejich studia.

ZÁVĚR

V bakalářské práci jsem se zaměřila na motivaci seniorů ke studiu na univerzitě třetího věku. Vzhledem k tomu, že průměrný věk populace stále roste a tím roste i veřejný zájem, je důležité na tuto problematiku nejen poukázat, ale také ji řešit. Pokud má společnost docílit toho, aby byli senioři aktivnější, vzdělanější a přínosnější pro společnost, v první řadě je nutné zjistit, co seniory motivuje se tohoto studia účastnit.

V teoretické části byla zpracována odborná, tematicky orientovaná literatura. Byly vysvětleny pojmy, které bylo důležité vysvětlit, jak pro teoretickou, tak pro následnou praktickou část. V první kapitole jsem se tedy zabývala samotným seniorem, stárnutím a určitými specifickými znaky stárnutí. Ve druhé kapitole bylo objasněno vzdělávání seniorů a jeho specifika a případné překážky a bariéry se kterými se senior může setkat v rámci studia. Také byly popsány možnosti vzdělávání seniorů v České republice. V poslední kapitole byla objasněna motivace seniorů ke studiu a bylo popsáno, co to motivace je a jaký je zákon motivace.

V praktické části, pomocí metody polostrukturovaného rozhovoru, jsem se snažila zjistit, co seniory motivuje ke studiu na univerzitě třetího věku. Dále jsem zjišťovala spokojenost seniorů, překážky a bariéry, které pro seniory vznikají v rámci docházení na vzdělávací kurzy. V neposlední řadě bylo důležité zjistit, jak seniory ovlivňuje vzdělávání v osobním životě.

Pro seniory je studium skvělou možností, jak žít aktivní život, který jim přináší mnoho pozitivních věcí do jejich života. Na psychiku seniora má takové studium blahodárný vliv a senior má možnost se zapojovat do společnosti bez strachu a obav z nedostatečnosti a zbytečnosti.

Jak už název bakalářské práce vypovídá, mým cílem bylo zjistit, co seniory motivuje ke studiu na univerzitě třetího věku. Na základě výzkumného šetření a zjištěných výsledků se domnívám, že cíl teoretické i praktické části byl naplněn.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ADAMEC, Petr a David KRYŠTOF, ed. *Univerzity třetího věku na vysokých školách*. Brno: Asociace univerzit třetího věku České republiky, 2011. ISBN 978-80-210-5640-4.

BAČÍKOVÁ, Alice, VRABCOVÁ, Daniela, Lucie PROCHÁZKOVÁ a Karel RÝDL, ed. *Autoevaluace školy v zahraničí: pohled do evaluačních systémů ve vybraných zemích*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2012. ISBN 978-80-87063-75-0.

BENEŠ, Milan. *Andragogika*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014. Pedagogika ISBN 978-80-247-4824-5.

BENEŠ, Milan. *Andragogika*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4824-5.

DVOŘÁČKOVÁ, Dagmar, 2012. *Kvalita života seniorů: v domovech pro seniory*. 1. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-4138-3.

HARTL, Pavel. *Kompendium pedagogické psychologie dospělých*. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-841-7.

HASMANOVÁ MARHÁNKOVÁ, J. *Aktivita jako projekt: diskurz aktivního stárnutí a jeho odezvy v životech českých seniorů a seniorek*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2013. 170 s. ISBN 978-80-7419-152-7.

HAŠKOVCOVÁ, H. *Fenomén stáří*. Praha: Panorama, 1990. 370 s. ISBN 80-7038-158-2.

JAŘAB, J. Úvodní slovo na konferenci *Senioři – naše šance*. Praha 19. května 2008.

JESENSKÝ, Ján. *Andragogika a gerontagogika handicapovaných*. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-7184-823-9.

JOHN, T. M. 1988. *Geragogy: A Theory for Teaching the Eldery*. London: The Haworht Press. 156 s. ISBN 0-86656-714-3.

LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1284-9.

MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1362-4.

MÜHLPACHR, Pavel. *Gerontopedagogika*. Brno: Masarykova univerzita, 2004. ISBN 80-210-3345-2.

NAKONEČNÝ, Milan. *Motivace chování*. 3., přeprac. vyd. V Praze: Triton, 2014. ISBN 978-80-7387-830-6.

ONDRÁKOVÁ, Jana. *Vzdělávání seniorů a jeho specifika*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2012. ISBN 978-80-7465-038-3.

ONDRUŠOVÁ, Jiřina. *Stáří a smysl života*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1997-2.

PALOUŠ, Radim. *Paradoxy výchovy*. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1650-6

PETŘKOVÁ, Anna a Rozálie ČORNANIČOVÁ. *Gerontagogika: úvod do teorie a praxe edukace seniorů : studijní texty pro distanční studium*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0879-1.

PETŘKOVÁ, Anna. *Psychologie učení a vzdělávání dospělých: studijní text pro distanční studium*. Olomouc: Hanex, 2006. ISBN 80-85783-63-0.

PLAMÍNEK, Jiří. *Tajemství motivace: jak zařídit, aby pro vás lidé rádi pracovali*. 3., rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Poradce pro praxi. ISBN 978-80-247-5515-1.

ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem: [vývojová psychologie]*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7367-124-7

STRAUSS, Anselm L. a Juliet CORBIN. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno: Sdružení Podané ruce, 1999. SCAN. ISBN 80-85834-60-X.

STRITZELBERGER, Reinhold. *Tajemství sebmotivace: jak dosáhnout všeho, co chcete*. Praha: Grada, 2014. Poradce pro praxi. ISBN 978-80-247-5419-2.

STUART-HAMILTON, Ian. *Psychologie stárnutí*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-274-2.

ŠÝKOROVÁ, Dana. *Autonomie ve stáří: kapitoly z gerontosociologie*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2007. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-86429-62-5.

ŠERÁK, Michal. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-551-6.

ŠIPR, Květoslav. *Jak zdravě stárnout*. Rosice u Brna: Gloria, 1997. ISBN 80-901834-1-7.

ŠPATENKOVÁ, Naděžda a Lucie SMÉKALOVÁ. *Edukace seniorů: geragogika a gerontodidaktika*. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5446-8.

ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0644-6

VAVŘÍN, Petr. Trochu historie o seniorském vzdělávání v České republice i v Evropě. In: ADAMEC, P., ed. *Univerzita třetího věku 1990–2010: 20 let seniorského vzdělávání na Masarykově univerzitě*. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 8–11. ISBN 978-80-210-5156-0.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

U3V Univerzita třetího věku

apod. a podobně

kol. kolektiv

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Rozhovor R1

Příloha P 2: Rozhovor R2

Příloha P 3: Rozhovor R3

PŘÍLOHA P I: ROZHOVOR S R1

1. Co Vás přimělo ke studiu na Univerzitě třetího věku?

Přimělo mě k tomu to, že jsem si chtěla rozšířit vzdělání nějaké, jako přehled, protože jsem v důchodu a samozřejmě bych pořád chtěla něco poznávat nového, takže jsem se rozhodla, že budu studovat a psychologie jako taková mě vždycky bavila, tak jsem si vybrala obor člověk a zdraví kapitoly z psychologie a angličtinu ještě.

2. Co Vás motivuje se účastnit tohoto studia

Jít mezi lidi, dozvědět se něco zajímavého, větší znalosti a prostě tak nějak to mě motivovalo, abych byla pořád akční a abych nějak pořád zůstávala v kontaktu s jiným, a hlavně aby mi trochu mozek ještě pracoval, já jsem měla takové povolání, takže pořád na sobě pracuji.

3. Proč jste se rozhodla studovat na Univerzitě třetího věku

Protože jsem o tom slyšela a mám pár známých, kteří už tam nějaké ty ročníky nebo na nějakých jiných oborech byli, tak jsem si říkala, že to prostě zkusím a osahám si, jestli se mi to bude líbit, jestli mi to bude vyhovovat, uspokojovat a tak, takže tím to tak bylo a zatím jsem velmi spokojená.

4. Jak Vás studium na Univerzitě třetího věku obohatilo

No že jsem si zase rozšířila nějaký rozhled, že vlastně něco jsem věděla, ale něco jsem nevěděla, takže pořád vlastně na základě toho, na základě těch impulzů z těch přednášek si pak hledám dál jiné prostě učivo, nebo znalosti a takže mě to pořád tak nějak rozšiřuje ten obzor, a tak a angličtinu hlavně, že jsem se chtěla domluvit, když cestuji třeba.

5. Jak ovlivňuje docházení na kurzy Vaše psychické rozpoložení

(Smích) Tak já jsem pozitivní člověk, nemám žádné nějaké extra problémy, že bych nějak se cítila, nějak špatně nebo něco, ale jako, když jsme chodili na ty přednášky tam, bylo to fajn, protože jsem tam vlastně natrefila na spoustu svých známých, které jsem znala, takže to je takové příjemné a teď zase když jsou ty přednášky online, tak výhoda je, že si to můžu přehrát kdykoli chci a můžu se k tomu vracet a prostě psychicky mě to jaksi nabíjí, nebo jak bych to tak řekla, samozřejmě lepší je potkávání se přímo, jako na fakultě, osobně, než tady toto, ale zatím to jinak nejde, takže jako, pozitivně mě to ovlivnilo, psychicky.

6. Jak jste studium na Univerzitě třetího věku uplatnila v osobním či profesním životě?

No tak jako angličtina protože tu už jsem tak jako dřív i dělávala, normálně ve škole a tak dále, tak jako trošku si to zopakovat, nebo doplnit a ta je hlavně kvůli tomu, že když někde teda cestuji a nebo když si něco hledám na internetu, že aspoň trošinku tomu rozumím no a ta psychologie samozřejmě, protože tam mám velkou vazbu, takže to hodně zapojuju, vlastně že mě to vede k nějaké takové mě vnitřní motivaci, abych trošku jinak, jak kdyby ten režim toho dne si zaplnila, abych víc dbala na své zdraví a abych tak nějak víc o sebe pečovala

a i bych se i sama nad sebou nějak zamyslela, jak jedním, jestli je to správné vůči své rodině a vůči svým známým a přátelům a tak.

7. Jak jste spokojena s kvalitou poskytovaného vzdělávání na Univerzitě třetího věku?

Já jsem spokojená, mě se to líbí, my máme pana doktora a on i ty jeho, jednak i ty jeho přednášky jsou velmi dobře připravené, dostaneme vždycky i materiál a nějaký rozšířený materiál, máme možnost si koupit za rozumnou cenu a teďka když jsou online, tak tam taky, se mě to moc líbí, jak to má zpracované, je to zajímavé.

8. Jak jste spokojena s vyučovacími technikami lektorů na vzdělávacích kurzech?

Jsem moc spokojená, i u té angličtiny jsem byla jako spokojená.

9. Co byste změnila na Univerzitě třetího věku?

Co bych změnila? Tak já tam chodím teprve dva roky a takže nevím, zatím jsem jako spokojená a nemám já, žádné jako připomínky, že bych něco jako změnila. Možná třeba, že by mohl být nějaký kurz té angličtiny vyloženě jako konverzační, kde by se i třeba nějak ti mírně pokročilí učili prostě spíš než tolik té gramatiky tak té hovorové angličtiny, aby se opravdu domluvili na nějakých těch frázích a na tom aby se to pořád opakovalo, aby si to člověk tak nějak víc vžil a naučil se, ale jinak já jsem spokojená, já bych tam nic neměnila. I ta, myslím i ta komunikace s dotyčnou pracovníci, která to má na starosti, je velmi jako dobrá, kdykoli jsem jí o něco požádala, nebo tak, tak vždycky vyhověla, nemám s tím žádný problém.

10. Existují nějaké bariéry, které Vám znesnadňují účast na Univerzitě třetího věku?

Ne, chodím sice ještě na brigádu, ale tam jsem si to vždycky tak nějak zařídila a uzpůsobovala abych prostě to mohla jako spojit. Je to jednou za čtrnáct dní takže je to úplně jako, časově, dá se říct dobré. To jsem si prostě všechno tak nějak jako uměla, tak zařídít aby to všechno, když už jsem si to zaplatila tak ať samozřejmě tam chodím a ať to využiju.

PŘÍLOHA P2: ROZHOVOR S R2

1. Co Vás přimělo ke studiu na univerzitě třetího věku

No, to že jsem skončila v práci a chtěla jsem nějak smysluplně vyplnit volný čas, ikdyž toho volného času jsem zjistila, že ani v tom důchodu moc není a dále hlavně to setkávání se s kamarádkama a seznámení se s něčím novým, asi tak, nebo s něčím novým, co mě zajímá.

2. Co Vás motivuje se účastnit tohoto studia?

Věděla jsem, že dvě známé tam chodily a velice si to chválily, takže vlastně to, vím že tam bylo, tehdy bylo otevřeno několik oborů, takže jsem se přihlásila, poslali mi nabídku a z toho jsem si vybrala.

3. Jak Vás studium na Univerzitě třetího věku obohatilo

No, hodně. Nejvíc se mi líbilo, že jsem nemusela si vyhledávat žádné informace, nebo, že jsem si nemusela sama nic vyhledávat, bylo to, měli jsme vlastně přednášky, které byly moc zajímavé, že si tam člověk opravdu našel, co ho zajímalo a tam jsme se dozvěděli taky další zdroje, že jsem sama nemusela pátrat a hledat, ale hned mi bylo dána doporučená literatura, jak na internetu, tak knížky. Měla jsem všechny informace naservírované, více méně a doporučené. A z toho už jsem si pak vybírala, co mě, vždycky nám bylo doporučeno víc té literatury, a z toho už jsem si vybrala jenom to co mě opravdu zajímalo.

4. Jak ovlivňuje studium na Univerzitě třetího věku Vaše psychické rozpoložení

Úžasně, myslím, že všechny. Pro mě to bylo docela málo jednou za čtrnáct dní, mě by to vyhovovalo i každý týden a samozřejmě před kurzem byla kávačka, po kurzu byla další kávačka, takže nakonec jsme zjistili, že to bylo hlavně možná to nejdůležitější. (smích) Ne to trošku zjednodušuji, ale je to velice fajn, člověk se musí upravit, vypravit, někam si zajde a takové i to poznávání se s novými lidmi, že nás šlo třeba víc, že to bylo takové fajn.

5. Jak jste vzdělávání na Univerzitu třetího věku uplatnila v osobním či profesním životě?

No ano, radím dětem. (smích) My jsme měli téma jak se dožít, jak to bylo přesně, jak se dožít svatby svých pravnuků v psychické a fyzické pohodě, jo, takže prostě jak si prodloužit relativně svůj zdravotní stav, co nejlepší a to mě teda pomohlo moc, protože jsme tam dělali i různé testy a zase různé novinky z oblasti zdravotvědy, tělovědy, jo, ze všech oblastí, jak už to člověk později, v tomto věku nesleduje, tak tam mě to donutilo a hlavně jsem nemusela nic hledat, jak jsem říkala, měla jsem to naservírované, které oblasti mě zajímaly, takže to

mě pomohlo moc. Potom jsem z toho čerpala, stravování třeba bylo zajímavé, cestování, no hlavně ta výživa a výchova dítěte tam byla taky zajímavá, to teď můžu aplikovat na vnoučatech. Přece jenom my jsme prošli jinou pedagogikou a psychologií a bylo to zajímavé. Když to člověk srovná, my jsme se vzdělávali v této oblasti před čtyřiceti lety a teď je to velký rozdíl, ale je to moc zajímavé, a to se mě právě na tomto líbilo.

6. Jak jste spokojena s kvalitou poskytovaného vzdělávání na Univerzitě třetího věku?

Hodně, ale potom, dokud jsme chodili tam, tak to bylo bezvadné. Potom to už bylo takové slabší, ale to byl možná i můj problém, že jsem se možná neuměla soustředit na to, nebo, no každopádně to nebylo tak záživné, jak když je tam člověk osobně. Ale určitě se přihlásím znovu.

7. Jak jste spokojená s vyučovacími technikami lektorů?

Ano, líbilo se mi to, měli jsme to doplněné většinou nějakou video ukázkou, kterou jsme potom, jsme o ní diskutovali, líbilo se mi to. Neměnila bych na těch technikách nic. Tak asi kdyby tam člověk chodil každý den, tak by měl jiné nároky, ale jak je tam člověk jednou za čtrnáct dní, tak je pro mě všechno nové, asi tak.

8. Co byste změnila na Univerzitě třetího věku?

Víc oborů bych tam dala. No já přemýšlím o té, no já si trochu odporuju, jednou za týden, nebo jednou za čtrnáct dní, jak které no, něco by bylo možná jednou za týden a něco jednou za čtrnáct dní a pro nás co jsme aktivnější je to, třeba jednou za čtrnáct dní vyhovující, protože v zimě, že, lyžování, v létě jezdíme pryč, takže to je těžko no a taky to záleží na oboru.

9. Existují nějaké bariéry, které Vám znesnadňují účast na Univerzitě třetího věku?

Ani ne, kdo tam chce chodit, tak tam bude chodit a kdo nechce nebude. Kdo má nějakou bariéru, třeba vzdálenost, tak má možnost online, že.

PŘÍLOHA P3: ROZHOVOR S R3

1. Co Vás přimělo ke studiu na Univerzitě třetího věku?

Mám zájem o všechno, co se děje nového a když jsem měla možnost tady tu, tak jsem se přihlásila, sice jsem nevěděla, do čeho jdu, ale jsem taková zvědavá, od mala, tak jsem toho využila, no.

2. Co Vás motivuje se účastnit tohoto studia?

No opravdu mám zájem o to, co se děje, takže vlastně motivuje mě všechno, člověk se má celý život učit, tak toho využívám, když je tato možnost, protože nebyla, dřív vůbec nic takového nebylo. Jde o tu zvědavost, abych se dozvěděla něco nového, nebo si zopakovala, to co jsem už věděla a zase jsem zapoměla.

3. Proč jste se rozhodla studovat na Univerzitě třetího věku

Mělo na tom podíl to, že jsem chtěla třeba potkávat lidi, nebo kamarádky, nebo nějaké sociální kontakty, i to. Ale nebylo to prvořadé, prvořadé bylo to, že jsem se chtěla dozvědět něco nového a o všechno se zajímat.

4. Jak Vás studium na Univerzitě třetího věku obohatilo

Obohatilo mě moc, a sice v tom směru, že jako se cítím že nejsem tak osamělá, že můžu se, řeknu to třeba hloupě, ustrojit se a jít mezi lidi, s někým se pobavit, s někým prodiskutovat nějaký ty starosti nebo problémy a to je moc dobré pro člověka, kterej je tak starej jako já třeba.

5. Jak ovlivňuje studium na Univerzitě třetího věku Vaše psychické rozpoložení

Těším se na to, těším se a jsem ráda, že se něco děje, protože se někam přichystám a rozbije se mi tak ten den. Jsem strašně šťastná, že jsem se dožila této doby, kdy je tohle pro starý lidi umožněno, to nebylo, nic takovýho nebylo.

6. Jak jste vzdělávání na Univerzitu třetího věku uplatnila v osobním či profesním životě?

No, je to asi tak, že mě to obohatilo, že vím, jak se třeba, jednat s manželem nebo s lidmi, že vím, že se nemůžu třeba nějak rozčilovat nebo jako, velice mě to obohatilo. Naučila jsem se jak se bavit, nebo nestresovat něčím, že i jako k psychické pohodě mi to takhle přispělo, to

určitě. A ke zdraví taky, protože tam je mnoho věcí, návodů, jak zdravě žít, co dělat, cvičit, ovšem to všechno jsem dělala, cvičila, jezdila na kole a tak, takže.

7. Jak jste spokojena s kvalitou poskytovaného vzdělávání na Univerzitě třetího věku?

Stoprocentně, stoprocentně, přednášky mě, teď v této době posílají online, každéj druhý čtvrtek, mě přijde hodinou a něco přednáška, kterou teda připraví ten doktor a přednáší to, dává domácí úkoly a tak, takže super. Před tím, když jsme tam docházeli tam byla teorie a přednáška plus film třeba, nebo video, nebo tak. A já chodím ještě na ty počítače, no a to ale mně dělá trošku potíže, protože tam oni teďka jak to sloučili, ty kroužky, v době té pandemie, tak mě dali do kroužku, kde ti ostatní jsou daleko na vyšší úrovni, takže já nestíhám, ale to mně nevadí, já to mám nahraný a můžu se k tomu zase vrátit a to je zas výhoda, že to mám všechno na počítači a já si udělám poznámky a tam mám napsaný co se kde dělá, tak se k tomu zase vrátím.

8. Jak jste spokojená s vyučovacími technikami lektorů?

No já teda můžu posoudit jenom toho doktora, protože jinýho jsem nepoznala, ještě je tam teda inženýrka, která to organizuje, tak velice ochotná, když mě to třeba nejde přeposlat nebo něco, tak mě poradí a tak spokojená jsem. No poraděj to co potřebuju, nebo tak jako jsou ochotní mě poradit.

9. Co byste změnila na Univerzitě třetího věku?

No, mně to takto vyhovuje, já nemám připomínky, abych něco změnila, to je úžasné toto, to co pro nás dělaj, že ty přednášky teď nám posílaj na ten internet, to je maximum. Bylo, jasně, lepší, když jsem tam mohla docházet, ale teďka je to ve stejné kvalitě, dostanu, mám to nahraný, uložím si to, můžu se k tomu kdykoli vrátit.

10. Existují nějaké bariéry, které Vám znesnadňují účast na Univerzitě třetího věku?

Zatím ne, ovšem špatně se mě chodí, že, ale mám to blízko, jede mě městská doprava až před budovu, takže nemám problémy.